Ova dva članka nastala su kao cjelina kada sam, provodeći prvi put u životu adventsko i božićno vrijeme u zatvoru, trebao napisati nešto o tim prekrasnim razdobljima u kršćanskom životu za naše zatvorske novine. Tražio sam neku literaturu, podatke, čitao sam i tražio adekvatne dijelove Biblije i naučio puno toga o tome što prije nisam znao. Nemam posebno što dodati kao predgovor ovim tekstovima ali sam na kraju, dok sam sve što sam našao o tome skupio u ova dva članka, bio vrlo zadovoljan. I ja sam dao svoj mali doprinos da možemo uvijek naučiti nešto novo ili potvrditi ono što smo znali o tako radosnim razdobljima kršćanskog života kao što su advent a pogotovo Božić.

"DOŠAŠĆE ILI ADVENT

I Povijest Došašća

Riječju Došašće prevodi se latinski liturgijski izraz adventus - dolazak. To su četiri liturgijska tjedna prije Božića u kojima se Crkva priprema za slavlje rođenja Krista dok istovremeno iščekuje njegov drugi dolazak. Iz Evanđelja po Luki

PAZITE DA VAM SRCA NE OTEŽAJU U PROŽDRLJIVOSTI, PIJANSTVU I U ŽIVOTNIM BRIGAMA TE VAS IZNENADA ZATEKNE ONAJ DAN JER ĆE KAO ZAMKA NADOĆI NA SVE ŽITELJE PO SVOJ ZEMLJI. STOGA BUDNI BUDITE I U SVAKO DOBA MOLITE DA UZMOGNETE UMAĆI U SVEMU TOMU ŠTO SE IMA ZBITI I STA TI PRED SINA ČOVJEČEGA."

Biskup Perpetuus iz Toursa 490. g. službeno je proglasio Došašće pokorničkim vremenom u franačkoj crkvi naređujući post u tri dana svakog tjedna od 11. studenog, blagdan Svetog Martina, do Božića. Ovo četrdesetdnevno vrijeme posta, slično korizmi, originalno se nazivalo – Četrdesetdnevni post Svetog Martina. Čitanja prilikom euharistijskog slavlja uzimala su se iz korizmenog vremena.

Vrijeme Došašća Rimske liturgije, koja se razvila stoljeće nakon one franačke crkve, nije bilo pokorničko, nego slavljeničko, vrijeme radosti i priprema za Božić. Kada je crkva ujedinila liturgijsko vrijeme, ne pokornička priroda rimskog Došašća bila je u sukobu sa dužom i pokorničkom praksom galskog Došašća.

U 13. stoljeću postignut je kompromis, koji je kombinirao post i pokornički karakter galskog običaja s misnim tekstovima i kraćim četverotjednim ciklusom rimske liturgije Došašća. Liturgija Došašća ostala je nepromijenjena sve od Drugog vatikanskog koncila, koji je uveo manje izmjene kako bi jasno odredio duh korizme i vremena Došašća.

II Što je Došašće

Došašće je vrijeme u crkvenoj godini kada se kršćani intenzivnije pripremaju za svetkovine Božića i Bogojavljenja. To je istodobno vrijeme očekivanja Kristova dolaska na kraju vremena – Sudnji dan. Vrijeme Došašća nije toliko obilježeno pokorom koliko radosnim i povjerljivim očekivanjem. Počinje nedjeljom koja pada između 27. studenog i 3. prosinca te obuhvaća tri tjedna i dane između četvrte nedjelje Došašća i samog Božića. Prvu nedjelju Došašće karakterizira ponovni Kristov dolazak, drugu i treću osoba Ivana Krstitelja a četvrta predstavlja Mariju, Djevicu i Majku, koja je rodila Krista. Prvom nedjeljom Došašća počinje i nova liturgijska godina. Kroz Došašće svećenici nose ljubičaste misnice čime se naglašuje tema pokore. Vjernici bi trebali otići na ispovijed tijekom vremena Došašća, kako bi se pripremili za dolazak Krista, jer se ne može slaviti rođenje onoga "koji je svojom mukom i križem otkupio ljudske grijehe" a da se ne priznaju i ispovjede grijesi u vlastitom životu.

U Došašću Crkva ima pred očima dvostruki dolazak Krista Spasitelja - onaj dolazak njegov koji se zbio u vremenu i dolazak na koncu vremena, kada će doći kao sudac živih i mrtvih. U Došašću nam je dano da iskusimo čežnju starozavjetnih vjernika za Spasiteljem, za obećanim Mesijom ali nam je također dano da iskusimo ljepotu blagoslova koji je na nas došao po Spasitelju. Kroz cijelo Došašće provlači se tiha radost nadanja.

No, Došašće je i pokorničko vrijeme jer nam se pred oči stavlja i onaj drugi dolazak koji moramo dočekati budni i spremni jer Krist dolazi kao sudac koji će svakome suditi po njegovim djelima. Stoga je vrijeme iščekivanja ujedno i vrijeme koje nam je darovano da okajemo svoje grijehe i da činimo djela pokore, kako ne bi strepili od toga drugog dolaska, već ga iščekivali u miru i

radosti. Tako su ova dva dolaska isprepletena a Crkva nam pred oči stavlja Betlehemsko djetešce kako bi u nama osvijestila da je to dijete došlo da nas spasi od propasti i suda.

III Četiri nedjelje Došašća

Vrijeme Došašća u koje ulazimo jest vrijeme iščekivanja dolaska. Dolaska Isusa Krista, Sina Božjega u našu ljudsku povijest. Zato ćemo se u četiri nedjelje koje su pred nama spominjati kako su ljudi prije Krista očekivali njegov dolazak sve do dana kada se On pojavio na zemlji u ljudskom tijelu.

Prva nedjelja – Kristov dolazak

Došašće – ta riječ budi u svakom kršćanskom srcu posebne osjećaje. Misao nam se vraća na rane mise zornice s adventskim pjesmama u kojima odjekuju misli na navještenje Kristova dolaska za koje se mislilo da je trajalo 4 tisuće godina. Kršćanska nas vjera potiče da neprestano budemo okrenuti prema budućnosti, uvijek ispunjeni nadom. Krist kao osoba središte je naše nade. Za njega već znamo da je došao, da je već živio, da nam je donio poruku spasenja. No, upravo smo u toj poruci doznali da će on, na svršetku svijeta i svakog čovjeka, ponovno doći i suditi svakome. Evanđelje po Luki

"JER KAO ŠTO MUNJA SIJEVNE NA JEDNOM KRAJU OBZORJA I ODBLJESNE NA DRUGOM, TAKO ĆE BITI SA SINOM ČOVJEČIM U DAN NJEGOV….

PAZITE, NE DAJTE SE ZAVESTI. MNOGI ĆE DOISTA DOĆI U MOJE IME I GOVORITI "JA SAM" I "VRIJEME SE PRIBLIŽILO". NE IDITE ZA NJIMA…."

Krist koji je već došao jedanput, koji na skriven ali stvaran način živi među nama, opet će sigurno doći i mi ga očekujemo. Ne očekujemo ga grčevito zbrajajući biblijske brojeve njegova

dolaska, proizvoljno tumačeći razne događaje, iznuđujući razne poruke i glasove s neba, nego ustrajno radeći i izvršavajući zadatke u ovom svijetu. To znači ona budnost o kojoj Krist u Evanđelju govori.

Druga nedjelja – Glas viče u pustinji

Druga nedjelja Došašća pred oči vjernika stavlja lik Ivana Krstitelja, Isusova preteče. Evanđelje po Mateju

"U ONE DANE POJAVI SE IVAN KRSTITELJ PROPOVIJEDAJUĆI U JUDEJSKOJ PUSTINJI…OBRATITE SE JER SE PRIBLIŽILO KRALJEVSTVO NEBESKO.

OVO JE UISTINU ONAJ O KOM PROREČE IZAIJA PROROK.

GLAS VIČE U PUSTINJI,

PRIPRAVITE PUT GOSPODINU,

PORAVNAJTE MU STAZE.

ZAISTA, KAŽEM VAM, IZMEĐU ROĐENIH OD ŽENE NE USTA VEĆI OD IVANA KRSTITELJA…"

Ivan Krstitelj živio je u vrijeme velikih imena – Tiberije Cezar, Poncije Pilat, Herod, Filip, veliki

svećenici Ana i Kajfa – a u biti tako malih ljudi. Mislili su, poput mnogih današnjih moćnika, da je povijest bez njih nezamisliva. Ali, bitno se događalo u pustinji Palestine. Iz pustinje dolazi Ivan Krstitelj, Isusov preteča. Ljudi su osjetili da je dostojan i pravi. Evanđelje po Mateju "Ivan je imao odjeću od devine dlake i kožnati pojas oko bokova. Hrana mu bijahu skakavci i divlji med." Privlačila ih je njegovo iskrenost, jednostavnost i strogoća života. A traži je od ljudi prave stvari. Nije im okolišao kao današnji političari. Nije im išao "niz dlaku" kako bi ga voljeli i slušali. S malo riječi, a nadasve svojim primjerom, pozivao je na obraćenje i na spreman doček Isusu. Ljudi su slušali, nadali se i nastojali živjeti kako ih je Ivan upućivao.

Nitko ne živi bez nade. Nitko ne živi bez želja i bez planova za svoj život. Želimo zdravlje, nadamo se uspjehu u poslovnom i obiteljskom životu. Želimo biti sretni, zdravi i priznati u društvu. Nažalost, današnji čovjek, unatoč želja i nadanja, živi u vakuumu, u praznini. Ne zna više kamo ide njegov život i svijet u cjelini. Nema smisao života.

Evanđelje druge nedjelje Došašća otvara nam vrata nade i osvjetljava put kojim bismo trebali ići. NEMA NADE BEZ VJERE. Što da činim i otkuda da počnem… Za početak nemoj biti pasivan. POKRENI SE. Počni živjeti kao da si ponovno rođen, kao da si iznova došao na ovaj svijet. Tu, u zatvoru ponovno se rodi. Odredi si kakav život hoćeš živjeti i pripremaj se za taj život da ga počneš živjeti kada izađeš iz Kaznionice. A za ove dane, iskoristi priliku i otkrij vrijednost sakramenta Pomirenja, Svete ispovjedi. Ako ćeš ići doma idi u crkvu, ispovijedi se. Ako nećeš ići doma ispovijedi se svećeniku koji dolazi svake druge subote kod nas u Kaznionicu. Priznaj svoje grijehe, bit će ti lakše. Gospodin će biti uz tebe.

Treća nedjelja – Obraćenje

Ivan Krstitelj, tamo u pustinji, poziva na obraćenje, na promjenu života i tvrdi "Svako će tijelo vidjeti spasenje Božje". Evanđelje po Mateju…

"JA VAS, ISTINA, KRSTIM VODOM NA OBRAĆENJE,

ALI ONAJ KOJI ZA MNOM DOLAZI JAČI JE OD MENE.

JA NISAM DOSTOJAN OBUĆE MU NOSITI.

ON ĆE VAS KRSTITI DUHOM SVETIM I OGNJEM."

I Isus je došao ka Ivanu da ga krsti, kako bi se ispunilo što su proroci prorokovali. Ivan ga odvraća riječima da on njega treba da krsti a sada ka njemu dolazi. I odmah nakon krštenja izađe Isus iz vode. I na njega siđe Duh Božji.

Radujmo se… Po našem Spasitelju i na nas je sišao Duh Sveti. Prepoznajmo tu radost među nama. Problem naših dana i problem naših života je to što Bog nije očit ili barem nije onoliko koliko bi mi to željeli. On je skriven, diskretan, tajanstven, nevidljiv. A tu je oko nas, svugdje prisutan. Velika je nesreća današnjeg čovjeka u tome što ne prepoznaje Boga u svojoj sredini. Zato, u ove dane, neka vanjska priprema za blagdane ne zamagli i ne potisne onu unutra u srcu. Tu se događa susret s Bogom. U svojoj pripravi za Božić, poravnajmo put Gospodinu.

Četvrta nedjelja – Evo službenice Gospodnje…

Još je nekoliko dan do Božića. Do Božjeg utjelovljenja. Najveća i najradosnija vijest, čija jeka traje do današnjih dana. Bog ostaje sebi vjeran. Dolazi neprimjetno, ovijen velom šutnje. Za svoj susret sa Zemljom on izabire Nazaret, malo i zagubljeno mjesto u dalekoj rimskoj provinciji a ne neko svjetsko središte moći. Beskrajno daleki i svemogući Bog, o kojem je Marija slušala od svojih učitelja i roditelja, želi se udomiti među ljudima. I ta se preobrazba treba po njoj dogoditi. Naši problemi u vjeri doimaju se dosta mali i gotovo smiješni u usporedbi s onim što je Marija proživljavala za vrijeme Utjelovljenja. Anđelov "Ne boj se Marijo" samo malo daje naslutiti što se događalo u njezinoj nutrini. Njezino pitanja "Kako će to biti kad muža ne poznajem" otkriva samo donekle njezinu unutarnju tjeskobu. Ali, strah je prevladan.

"EVO SLUŽBENICE GOSPODNJE, NEKA MI BUDE PO RIJEČI TVOJOJ."

To je najbolji odgovor koje jedno ljudsko biće može dati svom Stvoritelju. To je odgovor prve vjernice Novog Saveza.

IV A što je s nama…

Da, što je s nama. Da li smo se pripremili za Božić…Da li su u našim srcima pripremljene jaslice…Koliko smo jaslica pripremili u srcima drugih…Koliko ćemo božića dati ove godine drugima…Ne samo željeti "Sretan Božić" nego i dati ga. Ne samo kupiti ga nekim skupim poklonom nego svojom žrtvom i djelotvornom ljubavlju prema bližnjima koji vani čekaju da se mi vratimo a i prijateljima koji su s nama tu u Kaznionici.

Da bi smo to mogli, potrebno je da si ovdje, u Kaznionici, svaki od nas pronađe unutrašnji mir ako već ne kroz svakodnevne molitve, jer nije se još tako približio Gospodinu, onda bar kroz sabranost i razmišljanje u miru, u tišini, kakav je to život imao Gospodin a kakav život imam ja. Da iz tih mislim pronađem ideje i pute svojeg budućeg života jer nitko od nas ne želi da se, po izlasku iz zatvora, ponovno vrati natrag. Gospodin je došao i otkupio naše grijehe, otvorimo se prema Gospodinu i obratimo se. Predajmo mu i ove naše današnje grijehe. On će ih rado uzeti na sebe ako vidi da smo se promijenili, obratili i da smo odlučili ići putem gdje grijeh gubi bitku sa našom vjerom u budući istinit i pravedan život. S GOSPODINOM.

SRETAN I BLAGOSLOVLJEN TI BOŽIĆ…

BOŽIĆ

POVIJEST BLAGDANA

Božić, blagdan Isusova rođenja, slavi se u cijelom kršćanskom svijetu. Uslijed raznih povijesnih, političkih, kulturoloških i ostalih utjecaja trpio je razne oblike pojednostavljivanja i iskrivljavanja. Na kršćanskom zapadu, rimokatolici i evangelici, Božić se slavi 25. siječnja, po gregorijanskom kalendaru uvedenom u 16. stoljeću. Pravoslavni kršćani, pak, ravnajući se po julijanskom kalendaru, Božić proslavljaju 7. siječnja. Kao što je većini znano, sam datum Kristova rođenja nije poznat a odabir 25. prosinca kao i sam početak slavljenja Božića seže u 4. stoljeće. Tada je Crkva u poganskom "Danu sunca", o kojem su Rimljani povodom zimskog solsticija proslavljali "početak razdoblja pobjede sunca", prepoznala "primjeren termin" za obilježavanje Božjeg rođenja i taj je poganski blagdan "kristijaniziran". No, valja naglasiti da Božić ne predstavlja samo spomen na Božje rođenje nego i liturgijsko i iščekivanje drugog Kristovog dolaska.

BOŽIĆ U POTROŠAČKOJ DANAŠNJICI

Ipak, unatoč općoj masovnosti njegova obilježavanja na svjetskoj razini, taj kršćanski blagdan možda nikad, kao danas, nije bio tako daleko od svoje biti. Uistinu, mnogim je kršćanima bolno gledati kako se u našoj Zapadnoj, tzv. kršćanskoj civilizaciji, danas pod proslavu Božjeg rođenja uključuju sve groteskniji sadržaji. Žalosti što umjesto urazmatranju o otajstvu i milosti Božjeg utjelovljenja, svijet Mesiju ponovno ne prepoznaje u Novorođenčetu nego ga traži u "čudesima" modernog doba. Božić je prerastao u zbunjujuće mimohode Djeda Mrazeva, Snješka Bijelića, božićnih rasprodaja, ukrasa, darova, petardi, alkohola, užurbanosti, buke. Umjesto živoga Boga koji nudi život u izobilju, svijet se zadovoljava konfuznom šarenom potrošačkom histerijom iza koje neće naći ništa doli ispraznosti nad ispraznošću. Kršćanski blagdan Božić kao da je doživio "poganiziranje", a u čitavoj priči čini se da za Isusa opet, kao i prije 2000 godina u Betlehemu, nema mjesta nigdje drugdje nego u štali. Jer, takav tretman je naš Gospodin imao kod nas ljudi i daleko prije vladavine potrošačkog mentaliteta, procesa globalizacije, Djeda Božičnjaka, trgovačkih lanaca - nije li u pustinji Izraelu bilo draže Zlatno tele, nije li dugo očekivani Mesija u Betlehemu bio odbijen čak i s vrata prenoćišta, nije li narod u Jeruzalemu umjesto Isusa od Pilata tražio Barabu…. Da, taj konzumentski odnos

svijeta prema kršćanskim blagdanima, pa tako i prema Božiću i vjeri općenito valja primijetiti i osuditi, ali on često predstavlja tek neiscrpan poticaj za zgražanje, mudrijanje i KRŠĆANSKU SAMODOPADNOST. Kako se lijepo i nadmoćno osjećamo kada netko kraj nas nema pojma što se zapravo slavi na Božić i ne zna da to i nije najveći kršćanski blagdan. Još ako naiđemo na nekoga tko ne zna što je Tijelovo a što Spasovo…..a mi znamo. Uh, koje miline i nadmoći. Oni ne znaju što slave. Pri tom smo smetnuli s uma da je Bog izabrao nas a ne mi njega i da nijednom svojom zaslugom nismo doprinijeli tom izboru. Da, pozvani smo da budemo svjetlost svijeta i sol zemlje – svjetlost a ne svijet, sol a ne zemlja. Svjetlost koja će svijetliti te tjerati i druge da se ostave tame, a ne mudrijaši i filozofi koji će ljudima objašnjavati koliko je 2 i 2. Ne znači li to da pravo pitanje možda i nije što Božić znači za svijet ili za kršćane nego, što Božić znači za mene. Da, štalica u kojoj se On želi roditi, unatoč hladnoći i neredu, je MOJE SRCE i kad mu omogućim da se tu udomi i počne rasti, mogu početi brinuti za donošenje Svjetla onima koji su još u tami "blještavila ovog svijeta", pazeći da se zbog milosnog dara koji mi je darovan, NI PO ČEMU NE OSJEĆAM BOLJIH OD NJIH.

BUDIMO BUDNI, jer Ivan Krstitelj snažno je vikao "PRIPRAVITE PUT GOSPODINU, PORAVNAJTE MU STAZE…".

BOŽIĆ U HRVATA

Nakon ovakvog prijašnjeg teksta sigurno se pitate PA KAKO DA ONDA SLAVIMO BOŽIĆ da budemo bliže našem Gospodinu. To je vrlo jednostavno. Slavite ga tako kako su ga slavili naši preci čije običaje, uz punu poteškoća, pokušavamo i danas održati.

Tako se u nekim krajevima već na blagdan Svete Barbare, zaštitnice rudara, stavlja žito u tanjuriće koje proklija, zazeleni se te postaje božićni ures u domovima i crkvama. Posebno se sije pšenica na dan Svete Lucije, 13. prosinca. Ona je bila jedna od posljednjih žrtava velikog progon kršćana od strane cara Dioklecijana. Sveta Lucija je zaštitnica vida i njezino ime znači "svjetlo" te ona kao da na neki način već naviješta veliko svjetlo božićne noći. A nezaobilazni dio crkvene i obiteljske ikonografije u te dane je i adventski vijenac. Adventski vijenac je vijenac spleten od zimzelena na kojem se nalaze 4 svijeće. Svaka svijeća predstavlja jednu nedjelju do Božića i svaku nedjelju, uz molitvu, pali se jedna dodatna svijeća. Obitelji u subotu navečer, uoči prve adventske nedjelje, nose svoje adventske vijence u crkvu na posvećenje i blagoslov. Često se i mali adventski vjenčići stavljaju na ulazna vrata kuća i stanova.

Blagdanu Svetog Nikole biskupa, 6. prosinca, posebno se raduju djeca jer se na taj dan ona daruju. No, taj dan zaštitnika sirotinje, djece i pomoraca, idealna je prilika da ispitamo kako vršimo veliku zapovijed ljubavi. On je rekao

"BUDI UVIJEK SPREMAN DAVATI,

I NIKAD NEMOJ ŠKRTO MJERITI SVOJE DAROVE.

ZNAJ DA TVOJA SMRTNA KOŠULJA

NEĆE IMATI DŽEPOVA.

Približavanjem Badnjaka, 24. prosinca, kreće se u nabavu bora za kićenje koji se kiti u krugu obitelji na sam Badnjak, popodne ili uvečer. Kao što je navedeno u davnom Statutu grada Dubrovnika iz 1272.g., u nekim se krajevima na taj dan stavlja u ognjište panj - badnjak da gori više dana. Bor se kiti raznim ukrasima i lampicama, a nekad kada toga nije bilo kitio se jabukama, licitarskim srcima, zamotanim orasima i sl. Oni s malo više volje obavezno ispod ili blizu bora slože male jaslice s kipićima djetešca Isusa, njegove majke Marije i Svetog Josipa, tri mudraca, pastira i ovčica. Isto se radi u crkvama i središtima mjesta. Svi vjernici obavezno obiđu crkvene jaslice i poklone se presvetom Djetešcu.

Obiteljski bor ima posebno značenje na sam Božić, jer se po noći ili ujutro na sam Božić pod njega stavljaju pokloni ukućana i drugih darovatelja. Tako okićen bor ostavlja se u domu sve do blagdana Tri kralja, 6. siječnja iduće godine, kada se spremaju ukrasi i bor se baca.

Posebno su u Hrvata popularne mise ZORNICE. Tokom cijelog razdoblja došašća, svaki dan osim nedjelja, svi koji hoće i mogu, dolaze ujutro, u 6.00 sati, na ranu misu u crkvu. Te mise imaju pokajnički značaj jer se svaki pravi vjernik na taj način priprema i "budan je" za drugi

dolazak Krista. SRCA GORE, EVO ZORE…..

Prvi kršćani su se noću molili i slavili euharistiju kako doživjeti zoru svojih osjećaja, svoje savjesti i duše. Crkva čovječanstvu dovikuje da se nada, ona želi pridignuti one koji su slomljena srca da ožive.

Posebno mjesto u pripremi Božića u nas Hrvata imale su i imaju pjesme. Hrvati su veseo narod. Volimo pjesmu a pogotovo u ove radosne dane. U vrijeme došašća pjevaju se "Padaj s neba roso sveta" ili "Poslan bi anđel Gabriel" i druge. Za Božić se pjevaju "Radujte se narodi", "Kiri eleison, eleison", "Tiha noć" i druge. Posebno je lijepa božićna pjesma "U to vrijeme godišta" koja je jedna od najstarijih hrvatskih pjesama a očuvala se upravo kroz božićne pripreme.

"U TO VRIJEME GODIŠTA,

MIR SE SVIJETU NAVJEŠTA,

POROĐENJEM DJETEŠCA,

KOM JE MAJKA DJEVICA.

ANĐELI SE JAVILI,

RAJSKU PJESMU SLAGALI,

SLAVA BOGU PJEVALI,

A MIR LJUDIMA PROSILI…."

S Badnjaka na Božić, u ponoć, počinje sveta misa u mnogim crkvama širom Hrvatske, popularna "POLNOĆKA". Čeka se Gospodin. A ujutro, BOŽIĆ. Čestitanja, otvaranja darova, blagdanski doručak u krugu najmilijih, odlazak na misu…..

I NIJE LI USRED SVEGA TOGA DIVNO BITI KATOLIK. BUDITE DOBRI KATOLICI, MOLITE SE ZA SEBE I ZA DRUGE. I BUDITE BUDNI, GOSPODIN ĆE DOĆI.